

معاونت آموزشی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی گیلان
دانشکده پرستاری و مامایی شهید بهشتی رشت
گروه پرستاری کودکان
نیمسال اول تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۴

عنوان درس : پرستاری سلامت مادر و نوزاد		گروه آموزشی: پرستاری
تعداد واحد: ۱ واحد نوزادان + ۲ واحد مادران = کل ۳ واحد		دانشکده: پرستاری و مامایی شهید بهشتی رشت
تعداد گروه هدف: نفر		مدت زمان ارائه درس : ۲ ساعت در هر جلسه (شنبه ساعت ۱۳-۱۵ و سه شنبه ساعت ۸-۱۰)
رشته و مقطع تحصیلی گروه هدف : ترم ۳ کارشناسی پرستاری		زمان شروع: سه شنبه ۱۴۰۳/۶/۱۷
مشخصات استاد مسئول:		
نام و نام خانوادگی	رتبه	آدرس ایمیل
دکتر ملوک پورعلیزاده	دانشیار- دکتری تخصصی پرستاری	Pouralizadehm@gmail.com
مشخصات استادان/ مدرسان همکار:		
نام و نام خانوادگی	رتبه	آدرس ایمیل
دکتر زهرا بستانی	دانشیار- دکتری تخصصی بهداشت باروری	z_bostani@yahoo.com

اهداف کلی درس:

انتقال دانش، نگرش و مهارت‌های لازم به دانشجوی نسبت به بهبود سلامت مادران و نوزادان با رویکرد جامعه محور و خانواده محور در راستای تامین سلامت جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی از لقاح تا یائسگی مادر، تقویت سازگاری با این مراحل و همچنین آموزش برای ارتقاء سلامت مادرو نوزادریال پذیرش نقش والدی و بررسی عوامل تاثیر گذار مذهبی، فرهنگی اقتصادی و اجتماعی و ارزشها بر سلامت زن و خانواده در انتظار فرزند.

اهداف اختصاصی درس:

از دانشجو انتظار می رود در پایان دوره:

- ۱- کلیات پرستاری سلامت مادران و نوزادان را شرح دهد.
- ۲- اصول سلامت زن، بلوغ، دوره باروری و سندرم پیش از یائسگی را شرح دهد.
- ۳- آناتومی و فیزیولوژی سیستم تناسلی زن را تشریح نماید.
- ۴- مراحل لقاح و رشد و تکامل جنینی را توضیح دهد.
- ۵- تغییرات فیزیولوژیک و واکنشهای روانی دوران بارداری را شرح دهد.
- ۶- مراقبتهای دوران بارداری (تاریخچه، تستهای آزمایشگاهی، واکسیناسیون، ناراحتیهای شایع، آموزش و تغذیه) را توضیح دهد.
- ۷- روشهای ارزیابی سلامت جنین و مراقبتهای پرستاری آن را توضیح دهد.
- ۸- نقش ژنتیک و اهمیت مشاوره ژنتیک در بارداری را شرح دهد.
- ۹- زایمان طبیعی، مراحل آن و عوامل موثر بر فرآیند زایمان را توضیح دهد.
- ۱۰- روشهای مختلف موثر بر کاهش دردهای زایمانی را نام برده و هر کدام را توضیح دهد.
- ۱۱- صدمات وارده به نوزاد حین زایمان را تشریح نماید.
- ۱۲- تغییرات فیزیکی، فیزیولوژیکی، روحی و علایم خطر دوره بعد از زایمان را با اشاره به نظر اسلام به سلامت این دوره بیان کند.
- ۱۳- مراقبتهای پرستاری از نوزاد (تطابق با زندگی خارج از رحم، وضعیت جسمی، بهداشت، واکسیناسیون، تغذیه و...) را شرح دهد
- ۱۴- ویژگیهای نوزادان آسیب پذیر را توضیح دهد.
- ۱۵- تغذیه نوزاد، مشکلات آن و انواع روشهای شیر دهی در نوزادان را توضیح دهد.
- ۱۶- بهداشت و تنظیم خانواده را توضیح دهد

« تقویم درس بهداشت مادر و نوزاد نیمسال اول تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۴ »

جلسه	عنوان	استاد	زمان	نوع تدریس	تاریخ شروع
۱	بیان اهداف و مفهوم بهداشت مادر و نوزاد، مفهوم خدمات بهداشتی اولیه در مادران و نوزادان، شاخص های بهداشتی و استراتژی WHO در این حوزه، مفهوم پدری - مادری، پذیرش بارداری	دکتر زهرا بستانی	۸-۱۰ سه شنبه	کلاس حضوری	۱۴۰۳/۶/۲۷
۲	-تعریف سلامت، سلامت زن، بلوغ، اولین قاعدگی و عوامل موثر بر آن، سندرم پیش از قاعدگی، -دوره باروری -سندرم پیش از یائسگی، یائسگی و عوامل موثر بر آن و عوارض یائسگی - مداخلات پرستاری	دکتر زهرا بستانی	۸-۱۰ سه شنبه	کلاس حضوری	۱۴۰۳/۷/۳
۳	-مروری بر آناتومی دستگاه تناسلی زن (آناتومی اندام تناسلی خارجی، داخلی و لگن)	دکتر زهرا بستانی	۸-۱۰ سه شنبه	کلاس حضوری	۱۴۰۳/۷/۱۰
۴	-مروری بر فیزیولوژی سیکل قاعدگی شامل: سیکل تخمدانی، سیکل رحمی، تاثیر هورمونها بر سیکل قاعدگی	دکتر زهرا بستانی	۸-۱۰ سه شنبه	کلاس حضوری	۱۴۰۳/۷/۱۷
۵	-لقاح و رشد و تکامل جنین : بلوغ اسپرم و تخمک، انتقال و لقاح، لانه گزینی و تکامل جنین در دوره رویانی	دکتر زهرا بستانی	۸-۱۰ سه شنبه	کلاس حضوری	۱۴۰۳/۷/۲۴
۶	-تکوین و تکامل جفت، بند ناف، مایع آمنیوتیک، پرده های جنینی، منشأ، طرز تشکیل و کارکرد هر کدام	دکتر زهرا بستانی	۸-۱۰ سه شنبه	کلاس حضوری	۱۴۰۳/۸/۱
۷	بارداری: -تعریف واژه ها - علایم و نشانه های بارداری - تغییرات فیزیولوژیک دوران بارداری	دکتر زهرا بستانی	۸-۱۰ سه شنبه	کلاس حضوری	۱۴۰۳/۸/۸
۸	تغییرات روانی دوران بارداری: -واکنشهای روانی مادر، تصویر ذهنی، نقش هورمونها، عوامل موثر در نقش مادیر زن، پذیرش و سازگاری مادر با بارداری -واکنشهای پدر، پذیرش و سازگاری پدر با بارداری زن (مفهوم سندرم کواد در مردان) -پذیرش و سازگاری سایر اعضای خانواده با بارداری -نظر اسلام نسبت به نقش مادر و پدر در دوران بارداری	دکتر زهرا بستانی	۸-۱۰ سه شنبه	کلاس حضوری	۱۴۰۳/۸/۱۵

جلسه	عنوان	استاد	زمان	نوع تدریس	تاریخ شروع
۹	صدمات وارده به نوزاد حین زایمان : تعریف، علل، علائم و نشانه ها ، تشخیص، اقدامات درمانی و مراقبتهای پرستاری -صدمات بافت نرم و استخوانی(سفالو هماتوم، کاپوت، شکستگی استخوان جمجمه، خونریزی مغزی -صدمات سیستم عصبی (فلج عصب صورت، صدمه به عصب فرنیک، آسیب به شبکه بازویی، شکستگی استخوان ترقوه، بازو، ران و دررفتگی پاها)	دکترملوک پورعلیزاده	۱۳-۱۵ شنبه	کلاس حضوری	۱۴۰۳/۸/۱۹
۱۰	مراقبتهای دوران بارداری: -اهمیت مراقبت دوران بارداری -مدت بارداری و سه ماهه های آن -بررسی سلامت مادر در دوران بارداری، ملاقات و معاینات اولیه ، شرح حال، و معاینات و تستهای آزمایشگاهی مامایی، واکسیناسیون بارداری - ناراحتیهای شایع دوران بارداری -کلاسهای آموزشی در سه ماهه های بارداری و آموزش خود مراقبتی -آموزش به مددجو در مورد علائم خطر و هشدار دهنده دوران بارداری -توصیه های اسلام در مورد بهداشت جسمی- روانی دوران بارداری -تغذیه و نیازهای غذایی مادر در دوران بارداری	دکترزهره بستانی	۸-۱۰ سه شنبه	کلاس حضوری	۱۴۰۳/۸/۲۲
۱۱	تطابق با زندگی خارج رحمی، (آشنایی با سیستمهای مختلف بدن و ویژگیهای فیزیکی و فیزیولوژیک نوزاد	دکتر ملوک پورعلیزاده	۱۳-۱۵ شنبه	کلاس حضوری	۱۴۰۳/۸/۲۶
۱۲	بررسی سلامت جنین: -اهمیت و دلایل بررسی سلامت جنین -بررسی حرکات جنین، مانیتورینگ، BPP, NSD, OCT، سونوگرافی، MRI، آمنیوسنتز، CVS، نمونه گیری از خون بند ناف و خون جنین، تست ژنتیک، آلفا فیتوپروتئین، کومبس، غربالگری مارکرهای سرمی مادر -مراقبتهای پرستاری	دکترزهره بستانی	۸-۱۰ سه شنبه	کلاس حضوری	۱۴۰۳/۸/۲۹

جلسه	عنوان	استاد	زمان	نوع تدریس	تاریخ شروع
۱۳	- آشنایی بامشخصات فیزیکی نوزاد - مراقبتهای بلافاصله بعد از تولد در اتاق زایمان (تمیز کردن راه هوایی پیشگیری از هیپوترمی، آپگار، بند ناف، تعیین هویت) - بررسی وضعیت جسمی و انجام معاینات فیزیکی نوزاد(علائم حیاتی، اندازه گیری ها، رفلکسها، معاینات و...) -مراقبتهای پرستاری از نوزاد -آموزش به خانواده	دکترملوک پورعلیزاده	۱۳-۱۵ شنبه	کلاس حضوری	۱۴۰۳/۹/۳
۱۴	ژنتیک و مشاوره ژنتیک در بارداری: -اهمیت ژنتیک -اختلالات کروموزومی -ترتولوژی، اصول ترتولوژی و تراژن ها - روشهای تشخیص اختلالات ژنتیکی دوران بارداری -مشاوره ژنتیک و نقش پرستار -نظر اسلام نسبت به داشتن نسل سالم	دکترزهرابستانی	۸-۱۰ سه شنبه	کلاس حضوری	۱۴۰۳/۹/۶
۱۵	نوزاد آسیب پذیر: تعریف، مشخصات، علل، علائم و نشانه ها، تشخیص، اقدامات درمانی، مراقبتهای پرستاری. نوزادان نارس، کم وزن، دیبرس.	دکترملوک پورعلیزاده	۱۳-۱۵ شنبه	کلاس حضوری	۱۴۰۳/۹/۱۰
۱۶	زایمان طبیعی : -تعریف زایمان و فرآیند زایمان طبیعی -نقش پرستاردر فرآیند زایمان طبیعی -عوامل چهارگانه موثر بر فرآیند زایمان طبیعی (نیروهای زایمان، عامل عبور کننده، کانال زایمان، عوامل روانی)	دکترزهرابستانی	۸-۱۰ سه شنبه	کلاس حضوری	۱۴۰۳/۹/۱۳
۱۷	انواع اختلالات همولیتیک و زردی نوزادی: فیزبولوژیک، پاتولوژیک، اختلالات ABO و Rh درمان زردی نوزادی	دکترملوک پورعلیزاده	۱۳-۱۵ شنبه	کلاس حضوری	۱۴۰۳/۹/۱۷

جلسه	عنوان	استاد	زمان	نوع تدریس	تاریخ شروع
۱۸	<p>-نظریه های شروع زایمان</p> <p>-علائم شروع فرآیند زایمان (علائم مقدماتی، علائم کاذب و حقیقی زایمان)</p> <p>-مراحل زایمان همراه با بررسی جامع سلامت مادر، بررسی جنین، مراقبتهای پرستاری و آموزش به مددجو جهت مشارکت و تسهیل در زایمان</p> <p>-مراقبتهای فوری پس از زایمان</p>	دکتر زهرا بستانی	۸-۱۰ سه شنبه	کلاس حضوری	۱۴۰۳/۹/۲۰
۱۹	<p>-هیپوترمی</p> <p>-هیپوگلیسمی</p> <p>-خفگی، سندرم دیسترس تنفسی نوزادان</p> <p>-احیای نوزاد</p> <p>-عکس العمل خانواده در مقابل فرزند نا هنجار و مرده و نوزاد آسیب پذیر و نقش پرستار در تطبیق خانواده با وضعیت جدید</p>	دکتر ملوک پورعلیزاده	۱۳-۱۵ شنبه	کلاس حضوری	۱۴۰۳/۹/۲۴
۲۰	<p>روشهای کاهش درد در زمان زایمان:</p> <p>-ویژگیهای درد زایمان</p> <p>-اثرات جسمی و روانی درد زایمان</p> <p>-مکانیسم درد زایمان و عوامل موثر بر آن</p> <p>-روشهای غیر دارویی کاهش درد زایمان</p> <p>-روشهای دارویی کاهش درد زایمان</p> <p>-مراقبت پرستاری مربوط به روشهای دارویی کاهش درد زایمان</p>	دکتر زهرا بستانی	۸-۱۰ سه شنبه	کلاس حضوری	۱۴۰۳/۹/۲۷
۲۱	<p>تغذیه نوزاد:</p> <p>- فیزیولوژی ترشح و مزایا، موارد منع شیردهی و شیردهی در شرایط خاص</p> <p>- مشخصات شیرمادرو مزایای جسمی و روانی آن برای نوزاد</p> <p>-مراقبتهای پرستاری و آموزشهای لازم برای تغذیه نوزاد (آماده سازی پستانها برای شیر دهی، شروع شیر دهی، روشها و وضعیت شیر دهی)</p> <p>-مشکلات شیر دهی، تغذیه مصنوعی و آموزشهای لازم</p>	دکتر ملوک پورعلیزاده	۱۳-۱۵ شنبه	کلاس مجازی	۱۴۰۳/۱۰/۱

جلسه	عنوان	استاد	زمان	نوع تدریس	تاریخ شروع
۲۲	دوره بعد از زایمان: - تغییرات فیزیکی و فیزیولوژیکی بعد از زایمان - تغییرات روحی روانی و افسردگی بعد از زایمان - سازگاری خانواده با تولد نوزاد - بررسی، تشخیصهای پرستاری و مراقبتها - آموزشهای خاص دوره بعد از زایمان، نظر اسلام در مورد سلامت این دوره و احکام شرعی مربوطه	دکتر زهرا بستانی	۸-۱۰ سه شنبه	کلاس حضوری	۱۴۰۳/۱۰/۴
۲۳	بهداشت و تنظیم خانواده : - تاریخچه تنظیم خانواده در ایران و جهان - تعریف تنظیم خانواده و اهمیت آن - روشهای طبیعی پیشگیری از بارداری	دکتر زهرا بستانی	۸-۱۰ سه شنبه	کلاس حضوری	۱۴۰۳/۱۰/۱۱
۲۴	- روشهای مصنوعی پیشگیری از بارداری - روشهای مصنوعی پیشگیری دائمی در زنان و مردان - روشهای پیشگیری از بارداری اضطراری	دکتر زهرا بستانی	۸-۱۰ سه شنبه	کلاس حضوری	۱۴۰۳/۱۰/۱۸
۲۵	جمع بندی، پرسش و پاسخ	گروه مدرسین	۱۳-۱۵ شنبه	کلاس حضوری	۱۴۰۳/۱۰/۲۲

منابع اصلی درس:

۱. بهرمن وکلیگمن ، نوزادان نلسون ۲۰۰۴، ترجمه ملکی ودیگران ،انتشارات اندیشه آور ،تهران: ۱۳۸۳
۲. گلوریا لیفر.درسنامه پرستاری و بهداشت مادران و نوزادان لیفر.ترجمه مهناز سنجری،مهناز شوقی.نشر جامعه نگر،تهران:۱۳۹۲.
۴. ضیغمی کاشانی ربابه ،پرستاری بهداشت مادران ونوزادان، تهران: نشر جامعه نگر، فصل اول تا چهاردهم، ۱۳۹۹.
۵. پرستاری بهداشت مادرو نوزاد. قاضی جهانی، بهرام؛ صلاح زهی، هدایت الله؛ خجسته، فرنوش؛ نظر پور، سیما. چاپ اول، تهران: انتشارات گلبان. ۱۴۰۰.
۶. ذولفقاری، میترا؛ اسدی نوقابی، احمد علی. پرستاری بهداشت مادرو نوزاد. انتشارات بشری. چاپ یازدهم، تهران: انتشارات بشری، ۱۴۰۱.
۷. برنامه و راهنمایی ایمن سازی . تهران: وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، معاونت سلامت.

۸. Hansen AR, Stark AR, Eichenwald EC, Martin CR. Cloherty and Stark's Manual of Neonatal Care. Ninth edition. Philadelphia, Wolters Kluwer. ۲۰۲۳

۹. Tappero EP, Honeyfield ME. Physical assessment of newborn. New York. Springer Publishing Company, ۲۰۱۹.

۱۰. McKinney ES, James SR., Murray Sh S, Nelson K, Ashwill J. Materna Child Nursing. Sixth Edition. Canada. Elsevier. ۲۰۲۲.

۱۱. Murray Sh S, McKinney ES, Holub KSh, Jones R. Foundations of Maternal-newborn and Women's Health Nursing. Elsevier. ۲۰۲۳

۱۲. Lowdermilk, Deitra., Cashion, Mary Catherin., Perry Shannon., Alden, Kathrin., Olshansky, Ellen. Maternity and Women's Health Care- e book: Elsevier Health Sciences.

۱۳. Murray, Sharon Smith., MacKinney Emily Slone., Holub Karen Shaw., Jones, Renee. Foundations of Maternal- newborn and women's health nursing: Elsevier.

منابع مطالعه بیشتر:

۱. Cunningham FG. Williams's obstetrics. [edited by] F. Gary Cunningham, Kenneth J. Leveno, Steven L. Bloom, Catherine Y. Spong, Jodi S. Dashe, Barbara L. Hoffman, Brian M. Casey, Jeanne S. Sheffield. New York: McGraw-Hill Education/Medical. ۲۰۲۳.
۲. Medical and Surgical Emergencies during Pregnancy. (۲۰۲۰). In E. Chandraharam & S. Arulkumaran (Eds.), *Obstetric and Intrapartum Emergencies*. Cambridge: Cambridge University Press.
۳. Nelson-Piercy C. Handbook of obstetric medicine. ۶th edn. Boca Raton, FL: CRC Press; ۲۰۱۹
۴. Alan H. DeCherney, Lauren Nathan, T. Murphy Goodwin, Neri Laufer, Ashley S. Roman. Current Diagnosis & Treatment Obstetrics & Gynecology, ۱۱th Edition, Kindle Edition. ۲۰۲۲
۵. World Health Organization. Managing complications in pregnancy and childbirth: a guide for midwives and doctors – ۲nd ed. Geneva: WHO; ۲۰۱۷. Licence: CC BY-NC-SA ۳,۰ IGO.

تکالیف و پروژه ها:

• تکالیف طول ترم

برای تنظیم تکالیف توجه کنید لطفاً به تقویم تحصیلی نیمسال توجه کرده و زمانبندی مناسبی در تکالیف درس خود لحاظ نمایید.

شماره	عنوان تکلیف	شرح تکلیف	مهلت پاسخ دانشجویان	فیدبک مدرس	هدف از ارائه تکلیف
۱	پاسخ به تمرینهای کلاسی	تمرینهای مربوط به جلسات درس	حداکثر تا ۳۰ آذر ۱۴۰۳	حضور و ایمیل	تکمیل یادگیری دانشجو و آشنایی با انواع وضعیتها در نوزادان
۲	ترجمه یک مقاله پژوهشی انگلیسی مرتبط با عناوین مبحث نوزادی (جلسات دکتر پورعلیزاده)	یک مقاله انگلیسی	حداکثر تا ۳۰ آذر ۱۴۰۳	بارگذاری در سامانه سما لایو	آشنایی با انواع تحقیقات انجام شده در مراقبت از نوزادان
۳	پژوهش و تهیه کنفرانس جهت تکلیف کلاسی تحت نظارت استاد در تاریخهای تعیین شده	دانشجویان موظفند گویه هایی که دارای تکلیف کلاسی هستند را با هماهنگی نماینده کلاس انتخاب کنند و به گروه های مساوی تقسیم شوند و پس از مشورت با استاد در خصوص منابع و چگونگی تحقیق، کار کلاسی را از طریق سامانه نوید برای استاد خود جهت کنترل ارسال و در صورت لزوم تکمیل نمایند	حداکثر تا ۳۰ آذر/۲/۱۴۰۳	ارائه حضوری	یادگیری عمیق همراه پژوهش و تفکر انتقادی بر اساس کوریکولوم

نحوه ارزشیابی دانشجو و نمره مربوط به هر ارزشیابی:

الف) در طول ترم ب) پایان دوره

روش ارزشیابی	روش ارائه	نمره / درصد	تاریخ
امتحان پایان ترم (ارزشیابی تراکمی)	حضور	۱۶ نمره (۸۰٪)	طبق برنامه آموزش
تکالیف کلاسی (ارزشیابی تکوینی)	بارگذاری در سامانه سما لایو	۱/۵ نمره (۷/۵٪)	در طول ترم
ترجمه یک مقاله پژوهشی مرتبط با مبحث نوزادی بر اساس یکی از موضوعات جلسات درس (ارزشیابی تکوینی، انجام پروژه)	بارگذاری در سامانه سما لایو	۱/۵ نمره (۷/۵٪)	از شروع ترم تا حداکثر ۳۰ آذر ۱۴۰۳
حضور در کلاس و مشارکت فعال	-	۱ نمره (۵٪)	در طول ترم
جمع نمره		۲۰ نمره (۱۰۰٪)	

مقررات و انتظارات از دانشجویان / شرکت کنندگان:

هر دانشجو/ شرکت کننده طی دوره ملزم به رعایت مقررات آموزشی به شرح زیر است:

- ✓ رعایت حسن اخلاق و شئون اسلامی
- ✓ اخذ موضوعات درسی و محتوای درس
- ✓ مطالعه محتوای آموزشی
- ✓ ارائه به موقع تکالیف محول شده
- ✓ حضور و شرکت فعال در کلاس
- ✓ شرکت در آزمون میان ترم و پایان ترم